

Sygn. akt I ACo 12/18

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach w I Wydziale Cywilnym

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Piotr Wójtowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2018 roku w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku (...) Spółki jawnej w Ł.

z udziałem A. A.

o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego

p o s t a n a w i a

oddalić wniosek.

SSA Piotr Wójtowicz

UZASADNIENIE

Wydanym dnia 30 sierpnia 2007 r. wyrokiem sąd polubowny zasądził od A. A. na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. 20141,59 zł, z odsetkami od dnia 19 kwietnia 2006 r., oraz 170,80 zł z tytułu kosztów postępowania.

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w dniu 21 lutego 2008 r. zmieniła swoją firmę na (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (z siedzibą także w B.) i – działając już pod tą nową firmą – w dniu 19 czerwca 2008 r. uzyskała klauzulę wykonalności, nadaną wyrokowi sądu polubownego postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej.

W dniu 30 grudnia 2015 r. spółka (...) scedowała wynikającą z wyroku wierzytelność na obecną wnioskodawczynię, to jest na (...) Spółkę jawną w Ł.

Aktualna wierzycielka wniosła o stwierdzenie wykonalności opisanego wyżej wyroku sądu polubownego przez nadanie mu na jej rzecz klauzuli wykonalności.

Dłużniczka w przewidzianym w art. 1213§2 k.p.c. czternastodniowym terminie do wniosku wierzycielki się nie odniosła.

Postanowieniem z dnia 30 października 2017 r. Sąd Apelacyjny wniosek odrzucił, postanowienie to zostało jednak przez inny skład tego Sądu, który stwierdził brak podstaw do odrzucenia wniosku, uchylone, niezbędne zatem stało się merytoryczne odniesienie się do wniosku.

W pierwszym rzędzie zwrócić przyjdzie uwagę na to, że w orzecznictwie pojawiły się różne poglądy na tle dopuszczalności ponownego stwierdzania wykonalności wyroków sądów polubownych na rzecz następców prawnych wierzyciela lub przeciwko następcom prawnym dłużnika w sytuacji, gdy wykonalność ta stwierdzona już została

na rzecz pierwotnego wierzyciela lub przeciwko pierwotnemu dłużnikowi przez nadanie klauzuli wykonalności. Owa rozbieżność poglądów, która jest efektem nie najszcześliwszej, eufemistycznie rzecz określając, legislacji i niedostosowania wprowadzanych przez ustawodawcę instytucji prawnych do systemu prawa procesowego, w trakcie stosowania tych nowych rozwiązań winna zanikać.

W dacie wydawania przez sąd polubowny wyroku obowiązywała już nowa regulacja sądownictwa arbitrażowego, zamieszczona w dodanej z dniem 17 października 2005 roku do Kodeksu postępowania cywilnego jego części piątej, stwierdzanie wykonalności wyroków sądów polubownych i ugód przed nimi zawartych odbywało się już zatem stosownie do nowych przepisów. W oparciu właśnie o te przepisy, konkretnie zaś – o normy art. 1213§1 k.p.c. i art. 1214§2 k.p.c., Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w sprawie o sygnaturze I Co 2134/008 dnia 19 czerwca 2008 roku nadał wydanemu dnia 30 lipca 2007 roku przez arbitra P. B. wyrokowi klauzulę wykonalności na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. przeciwko A. A..

Już w ówczesnym stanie prawnym czynność ta wywierała skutek podwójny: stwierdzała wykonalność wyroku i czyniła wyrok sądu polubownego tytułem wykonawczym, na podstawie którego możliwe było prowadzenie przeciwko dłużnikowi egzekucji. Dokonane w ten sposób stwierdzenie wykonalności wyroku nie odnosi się do konkretnego wierzyciela lub konkretnego dłużnika i ma walor ostateczny. W szczególności waloru tego nie pozbawiają go późniejsze zmiany podmiotowe, czy to po stronie wierzycielskiej, czy tu po stronie zobowiązanej do świadczenia, prowadzą one bowiem jedynie do niemożliwości prowadzenia na podstawie dotychczasowego tytułu wykonawczego egzekucji na rzecz nowego wierzyciela lub przeciwko nowemu dłużnikowi. W świetle owego podwójnego skutku nadania wyrokowi sądu polubownego klauzuli ponowne stwierdzanie wykonalności jest nie tylko zbędne, ale i wręcz niedopuszczalne, to zaś każe uznać wniosek spółki (...), jako następczyni (...) spółki (...), o nadanie na jej rzecz klauzuli wykonalności w ramach zakreślonych normą art. 1214§2 k.p.c. za pozbawiony uzasadnionych podstaw. Podkreślić należy, że wskazana wyżej przesłanka odmowy ponownego stwierdzenia wykonalności niezależna jest od przesłanek przewidzianych w art. 1214§3 k.p.c., wywodzona jest bowiem nie z enumeratywnie wymienionych w tej normie przeszkód, a z ogólnych zasad proceduralnych, które nie dopuszczają ponownego orzekania w tym samym przedmiocie między tymi samymi podmiotami lub między podmiotów tych następcami prawnymi.

Skoro wnioskodawczyni wyraźnie wskazywała, że nie dochodzi nadania wyrokowi sądu polubownego klauzuli wykonalności na rzecz jej jako następczyni prawnej pierwotnej wierzycielki w sposób przewidziany w art. 788§1 k.p.c. (co skądinąd czynić winien – stosownie do art. 777§2 k.p.c. – sąd rejonowy właściwości ogólnej dłużnika), rozważania na tle możliwości zastosowania tej normy pozornie są bezprzedmiotowe. Nie można jednak abstrahować od tego, że w orzecznictwie pojawił się pogląd wykluczający zastosowanie tej normy do wyroków sądów polubownych. Przyjęcie go prowadziłoby jednak do paradoksalnej sytuacji, w której nie byłoby możliwe nadanie na rzecz następcy klauzuli wykonalności ani (z przyczyn wyżej podanych) na podstawie art. 1214§2 k.p.c., ani na podstawie art. 788§1 k.p.c., co prowadziłoby do konieczności ponownego wszczynania postępowania rozpoznawczego, czy to przed sądem powszechnym, czy to przed sądem polubownym.

Pogląd o niemożności zastosowania do wyroków sądów polubownych (do ugód zawartych przed sądami polubownymi) art. 788§1 k.p.c. uzasadniany jest tym, że na skutek dokonanej z dniem 3 maja 2012 roku nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego (uchylenie art. 777§1 pkt 2 k.p.c.) wyrok sądu polubownego przestał być tytułem egzekucyjnym i z tej przyczyny nie jest możliwe nadanie na jego podstawie klauzuli wykonalności na rzecz następcy prawnego wierzyciela lub przeciwko następcy prawnego dłużnika.

Rozpoznający sprawę niniejszą skład Sądu Apelacyjnego stoi na stanowisku, że nie ma żadnych przeszkód do zastosowania instytucji przewidzianej w art. 788§1 k.p.c.

Przede wszystkim zwrócić należy uwagę na to, że uchylenie z dniem 3 maja 2012 roku art. 777§1 pkt 2 k.p.c. nie zmieniło stanu prawnego z tej prostej przyczyny, że wyrok sądu polubownego (ugoda zawarta przed sądem polubownym) nadal stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777§1 pkt 3 k.p.c., mieści się on (ona) bowiem w pojęciu innych orzeczeń ugód lub aktów, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej. Od innych tytułów

egzekucyjnych różni się on jedynie tym, że wymaga stwierdzenia jego wykonalności, co zresztą dokonuje się przez czyniącą go jednocześnie tytułem wykonawczym czynność o podwójnym skutku w postaci zaopatrzenia go klauzulą wykonalności (argument ze zdania drugiego art. 1214§2 k.p.c.).

Normę art. 778§1 k.p.c. wyklądać należy szeroko, z uwzględnieniem jej celu, jakim jest wyeliminowanie konieczności ponownego dochodzenia przez następcę wierzyciela lub przeciwko następcy dłużnika roszczeń w postępowaniu bądź przed sądem powszechnym, bądź przed sądem polubownym. W orzecnictwie i literaturze nie budzi jednak wątpliwości, że uprzednie nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności (czyniące go tytułem wykonawczym) na rzecz pierwotnego wierzyciela lub przeciwko pierwotnemu dłużnikowi nie stanowi przeszkody do nadania klauzuli wykonalności na rzecz następców prawnych wierzyciela lub przeciwko następcy prawnemu dłużnika. W tym kontekście roztrząsanie, czy tytuł wykonawczy, jakim wyrok sądu polubownego stał się wskutek nadania mu klauzuli wykonalności, był uprzednio tytułem egzekucyjnym można było uznać nawet za zbędne, kwestię tę jednak warto było jednoznacznie rozstrzygnąć.

Z powyższych względów, skoro wniosek o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego na podstawie art. 1214§2 k.p.c. nie nadawał się do uwzględnienia, a wnioskodawczyni jednoznacznie wykluczyła możliwość potraktowania jej żądania jako zmierzającego do „przepisania” na jej rzecz klauzuli wykonalności po myśli art. 788§1 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

SSA Piotr Wójtowicz